

علی اکبر نوری زاده

شیراز

نموداری از آیات شریفه کلام الله مجمید در کتاب مثنوی مولوی

از آنجائیکه عرفای نامدار عموماً از سرچشمه زلال ولایت کأس محبت نوشیده و سرمست باد ازل گشته اند عارف نامی بکه تاز میدان حقیقت و سخنوری جلال الدین محمد مولوی روح الله روحه نیز مانند شاعر عرش آشیان خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی که در دیوان فصاحت بنیان غالباً مشاهده میشود هر بیتی از ابیات ناظر به یک آیه از آیات شریفه قرآن مجید است یا بمنظور بیان یکی از - احادیث نبوی سروده که نگارنده تعدادی از ابیات غزلیات خواجه بزرگوار که مشعر بر آیات شریفه است برای تذکار علاقمندان در روزنامه شریفه پارس بعرض خوانندگان رسانیده اکنون هم ابیاتی از کتاب مثنوی معنوی را که در ضمن مطالعه برخورد نموده که کاملاً حاوی شرح فارسی آیات کریمه است برای تشجیح اذهان مستعدین و روشن شدن افکار عمومی ذیلاً از لحاظ خوانندگان محترم مجله وزین ارمغان میگذرانند تا بیشتر بعظمت کلام سبحانی و مقام شامخ آن عارف عالیقدر که بوسیله آن کتاب مستطاب درس زندگی بعالم بشریت داده پی برند و از آن بحر مواج معرفت بهره برداری نمایند در این میان هم اگر احیاناً اهل دلی پیدا شود و گم کرده خود را در بین آیات بینات پیدا نمایند باز منظور نگارنده حاصل گشته است .

نگارنده ع - ن

عالم ربانی شیخ بهاء الدین محمد عاملی در تعریف آن شخصیت گسرا نقدر

چنین سروده :

من نمیگویم که آن عالی جناب   هست پیغمبر ولی دارد کتاب
 مثنوی او چو قرآن مدل   هادی بعضی و بعضی را مضل
 در واقع دو بیت فوق را هم بهاء الدین عاملی ناظر به آیه شریفه و نازل
 من القرآن ما هوشفاء و رحمة للمؤمنین ولا یزید الظالمین الا خساراً سروده است یعنی
 همان نحو که قرآن برای مؤمنین شفا و رحمت است برای ظالمین خسراست .

- ۱ -

بوالبشر چون علم الاسماء گشت   صد هزاران علمشان در هر گشت
 اشاره به آیه شریفه ۲۹ سوره دوم کلام مجید - و علم آدم الاسماء کلها

- ۲ -

حال عارف این بود بیخواب هم   گفت ایزد هم رفود زین مرم
 اشاره به آیه شریفه ۱۷ سوره هیجده - تحسبهم ايقاظاً و هم رفوداً

- ۳ -

بجرتلخو بحر شیرین در جهان   در میانشان برزخ لایبغیان
 اشاره به آیه شریفه ۱۸/۱۹ سوره پنجاه و پنج - مرج البحرین یلتقیان -
 بینهما برزخ لایبغیان

- ۴ -

گر خضر در بحر کشتی راشکست   صد درستی در شکست خضر هست
 اشاره به آیه شریفه ۷۱ سوره هیجده - فانطلقا حتی قال اخرقنها لتغرق اهلهما
 لقد جئت شیئاً امراً

- ۵ -

عشق جان طور آمد عاشقا   طور هست و خر موسی صعقا

اشاره به آیه شریفه ۱۳۹ سوره هقتم - فلما تجلی ربه للجبل جعله دكا و خر -

موسی صعقا

- ۶ -

کیف مدالظل نقش اولیاست کدلیل نور خورشید خداست

اشاره به آیه شریفه ۴۷ سوره بیست و پنجم الم ترالی ربك کیف مدالظل

ولو شاء لجعله ساكنا ثم جعلنا الشمس علیه دلیلا

- ۷ -

توز قرآن باز خوان تفسیریت گفت ایزد ما رمیت اذر میت

اشاره به آیه شریفه ۱۷ سوره هشتم و هارمیت اذر میت ولاکن الله رمی

- ۸ -

صد هزاران نیزه فرعون را در شکست از موسی با آن عصا

اشاره به آیه شریفه ۶۸ سوره بیستم - والی مافی یمنك تلقف ما ضعوانما -

ضعوکیه ساحر ولا یفاح الساحرون حیث ائی

- ۹ -

اندرین وادی مروبی این دلیل لایحب الآفلین گوچون خلیل

اشاره به آیه شریفه ۷۵ سوره ششم - فلما جن علیه اللیل رأی کوکبا قال هذا

ربی فلما افل قال لایحب الآفلین

- ۱۰ -

کافران چون جنس سچین آمدند سچن دلها را خوش آئین آمدند

اشاره به آیه شریفه ۷/۸/۹ سوره هشتاد و سوم

کلا ان کتاب الفجار لفی سچین

-۱۱-

انبیا چون جنس علیین بدند سوی علیین بجان و دل شدند
 اشاره به آیه شریفه ۱۸/۹/۲۰ سوره هشتاد و سوم
 کلا ان ان کتاب الابرار لفی علیین و ما ادربک ما علیون کتاب مرقوم یشهد
 المقربون.

-۱۲-

هر که بیرون بود زان خط جمله را یاره یاره میگسست اندر هوا
 اشاره به آیه ۵۷ سوره ۱۱ یازدهم
 ولما جاء امرنا نجینا هوداً و الذین آمنو برحمة منا نجیناهم من عذاب علیظ

-۱۳-

آب و گل چون از دم عیسی چرید بال و پر بگشاد مرغی شد پدید
 اشاره به آیه شریفه ۴۸ سوره سوم
 کهیمة الطیر فانفخ فیہ فیکون طیراً باذن الله

-۱۴-

موج دریا چون به امر حق بباخت اهل موسی راز قبطی و اشناخت
 اشاره به آیه شریفه ۶۲/۶۳/۶۴/۶۵ سوره چهل و ششم
 فاوحینا الی موسی ان اضرب بعصاک البحر فانقلب فکان کل فرق کالطود العظیم
 و از لفنا ثم الآخیرین و انجیناه موسی و من معه اجمعین ثم اغرقنا الآخیرین

-۱۵-

آنکه او بودست ام الهاویه هاویه آمد مر او را زاویه
 اشاره به آیه شریفه ۸/۹/۱۰ سوره یکصد و یکم
 و اما من خفت موازینہ فامه هاویه

-۱۶-

چون به امرا هبطو بندی شدند جنس خشم و حرص و خورسندی شدند
 اشاره به آیه شریفه ۳۴ سوره چهل و دوم
 وقلنا اهبطو بعضکم لبعض عدو و لکم فی الارض مستقر و متاع الی حین

-۱۷-

گر ترا اشکال آید در نظر پس تو شك داری در انشق القمر
 اشاره به آیه شریفه - اقتربت الساعة و انشق القمر

-۱۸-

بیحس و بیهوش و بیفکرت شوید تا خطاب ارجعی را بشنوید
 اشاره به آیات شریفه ۲۷ و ۲۸ سوره هشتاد و نهم
 یا ایتهای النفس المطمئنه ارجعی الی ربک راضیه مرضیه

-۱۹-

خاک قارون را چو فرمان در رسید با زر و تختش بقعر خود کشید
 اشاره به آیه شریفه ۸۱ سوره بیست و هشتم
 فخنقنا به و بداره الارض فماکان له من فئته ینصرونه من دون الله و ما کان من -

المنتصرین ،

-۲۰-

کوه طور از نور موسی شد برقص صوفی کامل شد و رست او ز نقص
 اشاره به آیه شریفه ۴۸ سوره سوم - فلما تجلی ربه للجبل جعله دكا و خر

موسی صعقا .